

יו"ט שני של גלויות

התנהגות המקום האחר

מלאכה בפרהסיא ובצנעא

- 5 **1. שולחן ערוך אורח חיים סימן תצו סעיף ג**
- בני ארץ ישראל שבאו לחוצה לארץ, אסורים לעשות מלאכה ביום טוב שני ביישוב, אפילו דעתו לחזור; וכל זמן שלא הגיע ליישוב, אפילו אין דעתו לחזור, מותר, לפי שעדיין לא הוקבע להיות כמותן. אבל אם הגיעו ליישוב, ואין דעתו לחזור, נעשה כמותן ואסור בין במדבר בין ביישוב. וכל חוץ לתחום אין נותנין עליו חומרי מקום שהלך לשם.
- 10 **2. ט"ז אורח חיים סימן תצו**
- נראה הטעם מפני המחלוקת כמ"ש סי' תס"ח ס"ד וא"כ יש היתר אם עושה מלאכה בצנעא וכ"ה ברש"ל פ"ק סי' ח' וז"ל אין לו להקל בפנינו לעשות מלאכה ובעל הש"ע ה"ל לבאר זה ואפשר שסמך על מ"ש סי' תס"ח
- 15 **3. משנה ברורה סימן תצו ס"ק ט**
- דנותנין עליו חומרי מקום שהלך לשם ואפילו בצנעא אסור וכמו שנתבאר לעיל בסימן תס"ח ס"ד ומ"מ אם עשה מלאכה אין מנדין אותו
- 4. שולחן ערוך אורח חיים סימן תסח**
- סעיף ג
- קודם חצות, מקום שנהגו לעשות מלאכה, עושין. מקום שנהגו שלא לעשות, אין עושין. הנה: ולדין מקום שנהגו שלא לעשות (מהרי"ו); ודוקא מלאכות גמורות, אבל שאר מלאכות אפילו מנהג ליכא (מהרי"ב).
- 20 סעיף ד
- ההולך ממקום שעושין למקום שאין עושין, לא יעשה בישוב מפני המחלוקת; אבל עושה הוא במדבר. וההולך ממקום שאין עושין למקום שעושין, לא יעשה. ונותנים עליו חומרי מקום שיצא משם וחומרי מקום שהלך לשם, ואעפ"כ לא יתראה בפניהם שהוא בטל, מפני איסור לעולם אל ישנה אדם מפני המחלוקת. וכן מי שדעתו לחזור למקומו, נוהג כאנשי מקומו בין להקל בין להחמיר, והוא שלא יתראה בפני אנשי המקום שהוא בו, מפני המחלוקת.
- 25 **5. משנה ברורה סימן תצו ס"ק ט**
- דנותנין עליו חומרי מקום שהלך לשם ואפילו בצנעא אסור וכמו שנתבאר לעיל בסימן תס"ח ס"ד ומ"מ אם עשה מלאכה אין מנדין אותו

6. משנה ברורה סימן תסח ס"ק יד

כללו של סעיף זה לפי דעת מ"א וכמה מפרשים שהחליטו כמותו להלכה הוא כן. כשאדם הולך מעירו לעיר אחרת ובעירו נהגו להקל באיזה דבר ובעיר שבא בה מחמירים בזה אם אין דעתו להשתקע בעיר הזאת בתמידות אינו חל עליו חומרי מקום זה מעיקר הדין ויכול לנהוג להקל כמנהג מקומו בצנעא בתוך ביתו אבל בפרהסיא אין לו להקל מפני המחלוקת. **וכ"ז בדברים שאפשר לעשותן בצנעא ולא יתודע לאנשי המקום אכן בדברים שא"א לעשותן כ"כ בצנעא כמו מלאכה אין לו לעשותן אף בצנעא בתוך העיר אלא יצא לשדה חוץ לתחום העיר ושם יוכל להקל כמנהג מקומו.** ובדעתו להשתקע חל עליו מנהג המקום תיכף כשבא לתחום העיר ואפילו אם ירצה אח"כ לצאת חוץ לתחומה של עיר ולהקל כמנהגו אינו רשאי שכבר חל עליו מנהג מקום זה כיון שבא לכאן לקבוע מקומו. וכן ה"ה אם מנהג מקומו להחמיר והלך למקום שמקילין תלוי ג"כ בזה דאם דעתו להשתקע שם נפקע ממנו חומרת מקום שיצא משם משבא למקום החדש ומותר לו להקל כמנהג אותו המקום ואם אין דעתו להשתקע במקום זה עדיין לא נפקע ממנו חומרי המקום שיצא משם ואסור לו להקל באותו דבר כמנהג המקום הזה ומ"מ אין לו להתראות בפני אנשי אותו מקום שיכירו בו שאינו נוהג כמוהם מפני מחלוקת אלא יחמיר בצנעא

7. משנה ברורה סימן תסח ס"ק כג

כולל בזה שני גווני א) היכי דמנהג מקומו להקל ומיקל צריך ליזהר עכ"פ שלא יתראה בפני אנשי המקום ד"ז וכנ"ל בריש הסעיף אלא דבזה לא הצריך לצאת במדבר כמו ברישא לענין מקום שעושין מלאכה דשאני מלאכה דא"א שלא יתודע לאנשי המקום כשיעשה בעיר משא"כ בשארי מנהגים לא יתודע כשיעשה בצנעא וע"כ לא החמיר עליו רק שלא יתראה בפני וכו' ר"ל שלא יעשה בפרהסיא. ב) היכי דמנהג מקומו להחמיר ומחמיר צריך ליזהר ג"כ שלא יראה בפניהם שהוא מחמיר וכנ"ל לענין מלאכה. אמנם היכי שא"א לו שלא ירגישו בו שהוא משנה ממנהגם יש לו לנהוג לקולא כמותם אפילו בשדעתו לחזור למקומו שמחמירים מפני המחלוקת. **ודוקא אם הדבר הזה אינו אסור מעיקר הדין אלא שנהגו לאיסור אבל דבר שהוא אסור מצד הדין אפילו איסור דרבנן ח"ו לעבור מפני חשש איבה ומחלוקת ומוטב לסבול ע"ע קטטות ולא לעבור על ד"ס שהעובר על ד"ס חייב מיתה בידי שמים**

8. משנה ברורה סימן תצו ס"ק יג

כתבו הפוסקים בני א"י שבאו לח"ל ודעתו לחזור וחל יו"ט ב' בע"ש א"צ לערב עירובי תבשילין מפני שהוא דבר שבצנעא ולכן אין צריך לנהוג בזה כחומרי המקום שהלך לשם כיון שדעתו לחזור ומטעם זה צריכים הם להתפלל תפלת י"ח בלחש ביו"ט שני. וכן להניח תפילין בצנעא כיון שדעתו לחזור נותנין עליהם חומרי המקום שיצאו משם כמ"ש בסי' תס"ח אבל צריכים ללבוש מלבושי יו"ט מפני שהוא דבר של פרהסיא. ובן חו"ל שבא לא"י אם דעתו לחזור למקומו צריך לעשות שני ימים יו"ט ומ"מ תפלת יו"ט צריך להתפלל בביתו בצנעא אכן אם דעתו שלא לחזור למקומו לעולם יתנהג כבני א"י וכמו שמבואר לעיל בסימן תס"ח ע"ש במ"ב ובה"ל.

הדלקת אור בבית

9. שו"ת אגרות משה חלק או"ח ד סימן קד

בן א"י בחו"ל אם מותר להדליק נר חשמל ביו"ט שני. 35

יש להסתפק אם מותר לבן א"י להדליק נר החשמל כיון דאין בהבערה להאיר בבית איסור מצד מלאכה ביו"ט דהא מותר להדליק נרות להאיר כיון שהוא צורך היום כמו שמותר להבעיר לצורך אוכל נפש, ורק שאסור להדליק נר החשמל מדין נולד מדרבנן אולי אין להחמיר כהחומרא שבמלאכות, או מכיון שאף מלאכה שאסור לבן א"י הוא רק משום שלא ישנה מפני המחלוקת ואיסור זה הא שייך גם כשהאיסור אף לבני חו"ל הוא רק מדרבנן ואפילו ממנהג בעלמא ולכן אין לחלק ממלאכה ויש לאסור אף לבן א"י גם איסור הדלקה בנרות דחשמל, וכיון שגם זה לא שייך בצנעא משום שניכר לכל שהודלק מצד האורה שנראית למרחוק הוי כמו מלאכה דלא אפשר בצנעא כל כך כשאר דברים, אבל אולי כיון דבהרבה בתים איכא שעונים כאלו שמדליקין ומכבין נרות החשמל בעצמם שלא ע"י מעשה אדם שייך ממילא בצנעא דהרואין שאיכא אורה יאמרו שאיכא שעון כזה וכן בכבוי שייך שוב חשיבות צנעא מחמת זה.

טיסה ביו"ט שני

10. שו"ת בצל החכמה חלק ג סימן לה

דין לטוס מא"י ולהגיע לשדה תעופה שבחו"ל ביו"ט ב' ש"ג ולהכנס שם לעיר במוצאי יו"ט ב' מיד אשר נשאל כהדרי"ג שליט"א עוד אם מותר לבן א"י לטוס באוירון מא"י ולהגיע לשדה תעופה בחו"ל ביו"ט שני של גליות.

15 (א) נלענ"ד בס"ד שאם שדה התעופה שבחו"ל שרצונו להגיע לשם הוא תוך תחום לישוב של ישראל אסור לו לנחות שם דמבואר בשו"ע או"ח (סי' ת"ה סעי' ו') ביצא חוץ לתחומו לדעת אעפ"י שהוא כעת בתוך שטח המוקף מחיצות אין לו אלא ד' אמות, וזה הרי מן הנמנע שיעמוד במקומו עד הערב ולא יצא מתוך ד' אמותיו, כי לא יניחו אותו להשאר בשטח המיועד לנחיתה והמראת מטוסים ובהכרח יכנס לבנין המיועד לנוסעים. וחוף מזה יש עוד כמה דברים האסורים ביו"ט וקשה להזהר בהם בהגיעו לשדה התעופה. וממילא שאסור לו להמריא על דעת כן מא"י. ועי' מש"כ בספרי בצל החכמה ח"א בהשמטות לסי' ס"א ד"ה ויותר דף קפ"ט מדפי הספר. - גם יש לדון משום עצם הנחיתה בשדה התעופה ביו"ט ב'.

20 (ב) ברם אם שדה התעופה של מקום יעודו בחו"ל רחוק מישוב של ישראל והוא עכ"פ חוץ לתחום ממנו אז אין אסור לנחות שם דכל חוץ לתחום ישוב ישראל לא חלו עליו דיני בני חו"ל כבאו"ח (סי' תצ"ו סעי' ג') ובאחרונים. וזה בדעתו לחזור לא"י, אבל בא לחו"ל ע"מ להשתקע שם אז גם אם שדה התעופה היא חוץ לתחום ישוב ישראל כל שהוא תוך תחום ישוב של נכרים אסור כבאה"ט (שם סק"ד) בשם הרדב"ז, וכ"כ הא"ר (שם אות ו') אמנם במ"ב (שם סק"א) כ' בשם הבגדי ישע דגם באין דעתו לחזור בעינן שיגיע לישוב ישראל דוקא, ובמקו"א הארכתני בזה.

25 (ג) ואם הגיע ביו"ט ב' לשדה התעופה שהיא חוץ לתחום כלעיל (אות ב') אם רשאי להכנס לעיר מיד בערב שהוא מוצאי יו"ט? - הנה בספרי בצל החכמה (ח"א סי' ס"ו אות ה') כתבתי בבן א"י הנמצא בחו"ל ודעתו לחזור והוא גר אצל אחיו שהוא בן חו"ל, ובא להם בחוה"מ שמועה קרובה ממיתת אחיהם ובמוצאי יו"ט ב' היא נעשית רחוקה, דאף שאחיו הבן חו"ל אינו נוהג אבילות אחר היו"ט רק שעה אחת בלבד על הבן א"י לנהוג אחר היו"ט עוד ששה ימי אבל, ואף שע"י כך יתברר שהוא מחזיק יו"ט ב' ליום חול, אין בכך כלום, דלא מצינו בשום מקום לאסור לעשות דבר מפני שינוי המחלוקת אלא בזמן

- שאסור לבני המקום שהוא שם לעשותו, אבל אחר שעבר זמן האיסור לבני המקום שהוא שם, אף שעיי מעשה שיעשה אח"כ בזמן ההיתר יודע שהוא אינו מחזיק במנהג המקום בזמן האיסור, אין איסור בדבר והבאתי שם ראוי לכך ממשי"כ המצה"ש"ק /המחצה"ש/ (סי' תצ"ג סק"ו) ע"ש.
- לפי"ז גם בנד"ד נראה שאין לאסור לו להכנס בערב במוצו"ט ב' לעיר ואף אם יודע עיי"כ שהגיע לחו"ל באוירון ביו"ט ב' ומחזיק יו"ט ב' ליום חול, כיון שזה יתברר רק אחר שכבר עבר זמן איסור מלאכה גם לבני חו"ל וכמשי"כ. 5
- (ד) עוד נראה ראוי נוספת להתיר בנד"ד ממשי"כ בתפא"י (כלכלת שבת בבאור הל"ט מלאכות אות ל"ד) דדוקא על להבא או על ההוה חיישינן למראית העין בין בדאורייתא ובין בדרבנן שיחשדוהו שעושה איסור או שיעשה איסור, אבל על העבר שעשה איסור לזה לא חיישינן רק באיסור דאורייתא אבל לא באיסור דרבנן אם גם לפי החשד כבר נגמר האיסור ואין לו כל המשך בהוה או בעתיד ע"ש שמביא כמה ראיות לזה. - מעתה בנד"ד גם אם יראהו נכנס לעיר במוצו"ט מיד, עדיין אין הדבר ברור שהגיע לכאן ביו"ט כי אולי הגיע כבר לפני יו"ט סמוך לערב ולא הספיק להכנס לעיר לפני יו"ט ולן שם כל ימי היו"ט עד מוצו"ט שאז נכנס לעיר וכעין דאמרי' (שבת קנ"א א) שמא חוץ לחומה לנו עפרשי"ש שם.
- אלא לפי שאין זה שכיח כ"כ יחשדוהו שהגיע ביו"ט. וכיון שגם אם באמת הגיע ביו"ט ב' אין כאן רק איסור דרבנן דבקיאינן בקביעי דירחי רק דשלחו מתם הזהירו במנהג אבותיכם כמבואר ריש מס' ביצה (ד' ב), וכיון שכן אין כאן רק חשדא באיסור דרבנן שנעשה ונגמר כבר, וכל כהאי לא גזרו רבנן וכמשי"כ. 10
- (ה) ומה"ט שכי' דיש לתלות שהגיע לשדה התעופה עוד לפני יו"ט, נראה דלי"ש בזה גם משום זלזולא דיו"ט, ומ"מ נראה שכיון שאין זה שכיח כ"כ מוטב שלא יכנס לעיר במוצו"ט ב' מיד, אם לא שהוא לצורך גדול. ובאדם חשוב ואיש מפורסם יש להחמיר בזה יותר. - ובפרט שראיתי בשו"ת זכר יהוסף (חאו"ח סי' רל"ז ד"ה וראיתי) שכי', ול"ל דלזלזולי למפרע לא חיישינן דהא מ"מ וכו' והא לרבא בסוכה דשביעי ידחה ועיי"כ משום זלזול יו"ט ומשו"ה רוצה לדחות יום העיקר לגמרי וכו' ע"כ. ועיי"ש גם (סי' רל"ח ד"ה ועל מה וד"ה והלא) מש"כ עוד בזה. ואם כי במחכ"ת כי רב הוא דבריו נפלאים, שהרי מפורש בפרשי"י (סוכה נ"ה ע"א ד"ה אן דאית לן) משום דאירא וכו' דדחינן חדא מינה קבעי לה וכו' מי אמרינן ביומא קמא וביום השני דהו"ל למימר מאתמול וכו' או דילמא יומא קמא אמרינן וביום השלישי ושני נדחה ממקומו מפני שהוא ספק ידחה לגמרי עכ"ל. מבואר לפי"ז כי טעמו של רבא דשביעי ידחה משום דביומא קמא אית לן למימר וביום השני דהו"ל למימרי' מאתמול, וטעמא דאביי דשני ידחה מפני שהוא ספק, ולא הוי טעמא דרבא משום זלזולי דיו"ט. מ"מ שלא לצורך גדול ראוי לחוש לדבר וכמשי"כ. 15
- ועיי' בס' באר משה לאחי הגאון המובהק שליט"א (או"ח סי' תצ"ו אות י"ט וכ"א) שאם באדם מסוים מפרסמים בעתוננים כי פלוני הגיע או יגיע למקום פלוני ביום שהוא יו"ט ב' ש"ג יש לאסור משום זלזולא דיו"ט והוא נכון ומסתבר ע"ש. 20
- העולה להלכה: אסור לבן א"י לטוס ולהגיע לשדה תעופה בחו"ל ביו"ט ב' ש"ג אם שדה התעופה שבחו"ל נמצאת תוך תחום ישוב ישראל (אות א'). - (ב) לשדה תעופה שחוץ לתחום ישוב ישראל אין איסור להגיע ביו"ט ב' ש"ג (עיי' אות ב'). - (ג) הגיע לשדה תעופה שחוץ לתחום ישוב ישראל, אסור לו להכנס לעיר ביו"ט ב' ואפי' מוצו"ט לא יכנס מיד אם לא לצורך גדול מאד ובאדם חשוב ואיש 25
- 30
- 35

מפורסם יש להחמיר יותר (אות ג' ד' ה'). - ד) כשמפרסמים בעתונים, פלוני יגיע או הגיע למקום פלוני ביום שהוא יו"ט ב' ש"ג, יש לאסור הנסיעה (אות ה').
ואסתגר בזה ידידו מברכו בכל מילי דמיטב שיבה טובה וזקנה טובה כברכת המצפה בקרב כל ישראל לישועת ה' כהרף עין.

5 ווין יצ"ו, י"ד בסיון ה' תש"ל. בצלאל שטרן